

**HRVATSKA ENERGETSKA
REGULATORNA AGENCIJA**
Ulica Grada Vukovara 14
10000 Zagreb
SEKTOR ZA PLIN I NAFTU

Zagreb, 9. ožujka 2017.

**PRIJEDLOG METODOLOGIJE UTVRĐIVANJA IZNOSA TARIFNIH
STAVKI ZA JAVNU USLUGU OPSKRBE PLINOM I ZAJAMČENU
OPSKRBU
- POPRATNI DOKUMENT -**

Metodologiju utvrđivanja iznosa tarifnih stavki za javnu uslugu opskrbe plinom i zajamčenu opskrbu (dalje: važeća Metodologija) Hrvatska energetska regulatorna agencija (dalje: HERA) donijela je 2014. godine, uz izmjene i dopune u 2015. i 2016. godini. Važećom Metodologijom određuje se, između ostalog, struktura i način formiranja iznosa tarifnih stavki za javnu uslugu opskrbe plinom te način, elementi i kriteriji za izračun pojedinih komponenti u strukturi krajnje cijene opskrbe plinom.

Izmjene Zakona o tržištu plina („Narodne novine“, broj 16/17) (dalje: Zakon) donesene u veljači 2017. neposredni su povod za donošenje nove metodologije. Stoga je HERA izradila Prijedlog Metodologije utvrđivanja iznosa tarifnih stavki za javnu uslugu opskrbe plinom i zajamčenu opskrbu (dalje: Prijedlog nove Metodologije) koju ovim putem upućuje na savjetovanje sa zainteresiranom javnošću koja će trajati do 15. ožujka 2017.

U skladu sa Zakonom, Ministarstvo zaštite okoliša i energetike (dalje: Ministarstvo) će, u suradnji s HERA-om i operatorom tržišta plina, raspisati i provesti natječaj za određivanje opskrbljivača na veleprodajnom tržištu plina. Vlada Republike Hrvatske će nakon provedenog natječaja, odlukom, na određeno razdoblje, odrediti opskrbljivača na veleprodajnom tržištu koji je dužan, po reguliranim uvjetima, prodavati plin opskrbljivačima u javnoj usluzi opskrbe s kojim je sklopio ugovor o opskrbi plinom do 1. ožujka za razdoblje od 1. travnja tekuće godine do 31. ožujka sljedeće godine, i to za potrebe kupaca iz kategorije kućanstvo, te osigurati pouzdanu i sigurnu opskrbu. Vlada Republike Hrvatske će odlukom, na prijedlog Ministarstva, a uz suglasnost HERA-e, odrediti cijenu plina po kojoj je opskrbljivač na veleprodajnom tržištu dužan prodavati plin opskrbljivačima u javnoj usluzi za potrebe kupaca iz kategorije kućanstvo. Prema odredbama Zakona, opskrbljivač u obvezi javne usluge ima slobodan izbor da plin za potrebe javne usluge nabavlja od opskrbljivača na veleprodajnom tržištu plina ili na tržištu. Ako opskrbljivač u obvezi javne usluge plin za potrebe javne usluge nabavlja od opskrbljivača na veleprodajnom tržištu plina, dužan je ugovoriti cjelokupnu količinu plina za potrebe kupaca iz kategorije kućanstvo. Ako opskrbljivač u obvezi javne usluge nabavlja plin za potrebe javne usluge na tržištu, dužan je do 15. ožujka dostaviti Ministarstvu bankarsku garanciju u iznosu dvostruke vršne mjesečne potrošnje plina njegovih kupaca iz kategorije kućanstvo, po cijeni koju je odredila Vlada Republike Hrvatske. Opskrbljivač u obvezi javne usluge dužan je količine prirodnog plina kupljene od opskrbljivača na veleprodajnom tržištu plina prodavati isključivo krajnjim kupcima iz kategorije kućanstvo. Cijena plina, po kojoj opskrbljivač na veleprodajnom tržištu plina prodaje plin opskrbljivačima u obvezi javne usluge, uključuje obračunate

troškove sukladno odredbama mrežnih pravila transportnog sustava, trošak naknade za korištenje sustava skladišta plina i korištenje ostalih usluga sukladno odredbama pravila korištenja sustava skladišta plina, trošak naknade za organiziranje tržišta plina i obračunate troškove temeljem obračuna propisanih odredbama pravila kojima se uređuje organizacija tržišta plina. Navedena cijena ne uključuje naknadu za više ili manje preuzete količine plina od ugovorene količine plina iz ugovora o prodaji plina opskrbljivaču u obvezi javne usluge, kao ni porez na dodanu vrijednost.

Sukladno odredbama Zakona, do određivanja opskrbljivača na veleprodajnom tržištu plina na temelju natječaja kako je prethodno opisano, za opskrbljivača na veleprodajnom tržištu plina određen je energetski subjekt Hrvatska elektroprivreda - dioničko društvo (dalje: HEP d.d.).

Vlada Republike Hrvatske je na 23. sjednici održanoj 28. veljače 2017. donijela Odluku o cijeni plina po kojoj je opskrbljivač na veleprodajnom tržištu plina (HEP d.d.) dužan prodavati plin opskrbljivačima u javnoj usluzi opskrbe plinom za kupce iz kategorije kućanstvo („Narodne novine“, broj 18/17). Ta cijena plina određena je za razdoblje od 1. travnja 2017. do 31. ožujka 2018. u iznosu od 0,1809 kn/kWh. Cijena plina je do 31. ožujka 2017. godine, također utvrđena odlukom Vlade Republike Hrvatske, iznosila 0,1734 kn/kWh.

Sukladno odredbama važeće Metodologije krajnja cijena plina za kupce koji koriste javnu opskrbu, sastoji se od **troška nabave plina, troška distribucije plina i troška opskrbe plinom**. Prijedlogom nove Metodologije zadržava se ovakva struktura krajnje cijene plina.

U dijelu **troška nabave plina**, kao komponente čiji je udio **približno 70% krajnje cijene plina**, važećom Metodologijom je predviđeno prijelazno razdoblje (do potpune deregulacije cijena plina) koje je trebalo završiti 31. ožujka 2017., a nakon kojeg bi se ova komponenta krajnje cijene plina određivala na temelju cijene plina iz prethodnog razdoblja, cijene plina postignute na aukciji, te prosječne cijene plina na odgovarajućem spot tržištu. Aukcija predstavlja postupak stavljanja na tržište određene količine plina putem javne dražbe s unaprijed utvrđenim mehanizmom određivanja cijene plina i uvjeta prodaje plina, a koji se provodi kao mjera za promicanje učinkovitog tržišnog natjecanja i osiguranje optimalnog funkcioniranja tržišta plina.

Važećom Metodologijom je do 31. ožujka 2017. omogućeno da se troškom nabave plina smatra cijena plina utvrđena odlukom Vlade Republike Hrvatske o cijeni plina po kojoj je opskrbljivač na veleprodajnom tržištu plina (HEP d.d.) dužan prodavati plin opskrbljivačima u javnoj usluzi opskrbe plinom.

Uzimajući u obzir odredbe Zakona, Prijedlogom nove Metodologije omogućava se ovakav način određivanja troška nabave plina i u razdoblju nakon 31. ožujka 2017., pri čemu se trošak nabave plina utvrđuje u iznosu utvrđenom odlukom Vlade Republike Hrvatske, kojom se utvrđuje cijena plina po kojoj je opskrbljivač na veleprodajnom tržištu plina, odabran na natječaju provedenom sukladno odredbama Zakona, dužan prodavati plin opskrbljivačima u javnoj usluzi opskrbe plinom. Iznimno se, do određivanja opskrbljivača na veleprodajnom tržištu plina prema rezultatima natječaja, kao trošak nabave plina smatra cijena plina utvrđena Odlukom Vlade Republike Hrvatske o cijeni plina po kojoj je opskrbljivač na veleprodajnom tržištu plina (HEP d.d.) dužan prodavati plin opskrbljivačima u javnoj usluzi opskrbe plinom.

Zbog svega prethodno navedenoga smatramo kako se odredbe važeće Metodologije koje propisuju način izračuna troška nabave plina na temelju cijene plina iz prethodnog razdoblja, cijene plina postignute na aukciji, te prosječne cijene plina na odgovarajućem spot tržištu trebaju brisati. Naime, sada se iz postojećih zakonskih odredbi ne može zaključiti kada i na koji način zakonodavac planira provesti potpunu deregulaciju cijena plina, kako to u konačnici predviđaju pravila jedinstvenog unutarnjeg tržišta plina EU, te je stoga Prijedlogom nove Metodologije opisan način određivanja troška nabave plina u slučaju odabira opskrbljivača na veleprodajnom tržištu plina putem natječaja kako je Zakonom i propisano. Pri tome HERA naglašava važnost temeljite pripreme i provođenja natječajnog postupka.

Kako bi se svi sudionici tržišta plina pravodobno pripremili na daljnje korake deregulacije krajnjih cijena plina za sve kupce, HERA predlaže izradu nacionalnog plana potpune deregulacije krajnjih cijena plina za sve kupce, kojim bi se sadržajno i terminski definirali pojedini koraci deregulacije, kao i pokazatelji za prelazak iz jednog u drugi korak (HHI, RSI, broj promjena opskrbljivača, postojanje i učinkovitost mehanizama zaštite ugroženih kupaca i sl.). Kao jednu od prvih mjera HERA predlaže razmotriti opciju ukidanja obveze javne usluge sadašnjim opskrbljivačima u obvezi javne usluge kojima je ta uloga zakonski dodijeljena na način da su kao opskrbljivači u obvezi javne usluge određene one tvrtke koje su na dan otvaranja tržišta plina u RH (1. kolovoza 2008.) plinom opskrbljivale kupce iz kategorije kućanstvo. Ono što HERA smatra važnim je da bi svaki energetska subjekt trebao moći odabrati želi li se baviti pojedinom energetska djelatnošću. Ovakva opcija praktički znači redefiniranje javne usluge opskrbe plinom u odnosu na današnje rješenje. HERA također smatra da za plan potpune deregulacije krajnjih cijena plina za sve kupce treba provesti javno savjetovanje u koje bi pored energetska subjekata bile uključene i ostale zainteresirane strane, prije svega udruge za zaštitu potrošača. Pri tome imenovanje zajamčenog opskrbljivača treba provesti bez odgođene, a u okviru modela propisanog postojećom zakonskom regulativom.

Način određivanja **troška distribucije plina i troška opskrbe plinom**, propisan važećom Metodologijom, zadržavaju se i u Prijedlogu nove Metodologije.

Trošak distribucije plina namijenjen je pokrivanju troška naknade za korištenje distribucijskog sustava, a sadržava opravdane operativne troškove poslovanja operatora distribucijskog sustava te opravdani prinos na regulirana sredstva. Važeću Odluku o iznosu tarifnih stavki za distribuciju plina („Narodne novine“, broj 122/16, 14/17) HERA je donijela u prosincu 2016. godine, a istom su utvrđeni iznosi tarifnih stavki za svih 35 operatora distribucijskog sustava, za svaku od godina 2. regulacijskog razdoblja 2017. - 2021.

U cilju utvrđivanja **troška opskrbe plinom** koji se sastoji od iznosa fiksne mjesečne naknade za opskrbu plinom i varijabilnog iznosa naknade za opskrbu plinom, HERA je provela analizu troškova opskrbe plinom za opskrbljivače u obvezi javne usluge na temelju ostvarenih podataka o poslovanju. Navedeni podaci odnose se na financijske izvještaje i bilješke uz financijske izvještaje za 2014. i 2015. godinu, koje su energetska subjekti dužni voditi i dostavljati HERA-i sukladno *Odluci o načinu i postupku vođenja razdvojenog računovodstva energetska subjekata* („Narodne novine“, broj 86/14, 81/16) (dalje: *Odluka o razdvojenom računovodstvu*), kao i na prirodne pokazatelje poslovanja, kao što su isporučene količine plina i broj kupaca plina po tarifnim modelima, broj radnika zaposlenih u djelatnosti opskrbe plinom i sl.

Energetska subjekti su za 2014. bili obvezni po prvi puta voditi poslovne knjige, sastavljati financijske izvještaje i financijsku dokumentaciju u skladu s *Odlukom o razdvojenom računovodstvu*. Stoga je HERA, na temelju trenutno raspoloživih i dostavljenih podataka za 2014. i 2015. godinu, provela simulaciju utjecaja smanjenja troška opskrbe plinom, koji uključuje operativne troškove i amortizaciju, kao i odgovarajući prinos na regulirana sredstva, na financijski rezultat poslovanja opskrbljivača plinom u 2015. godini. S druge strane, a u cilju provjere ispravnosti provedenog računovodstvenog razdvajanja, izračunat je prosječni minimalni jedinični trošak opskrbe plinom za pokrivanje troškova poslovanja opskrbljivača plinom.

Temeljem provedenih analiza HERA je utvrdila da je za naredno razdoblje moguće smanjiti jedinični trošak opskrbe plinom na način da **varijabilni iznos naknade za opskrbu plinom** (Ts_{1o}) iznosi **0,0097 kn/kWh** bez PDV-a, dok bi iznos **fiksne mjesečne naknade za opskrbu plinom** ($Ts_{2o, TMi}$) bez PDV-a za svaki tarifni model za regulacijsku godinu t **ostao nepromijenjen**, a prikazan je u sljedećoj tablici:

<i>Tarifni model, TM_i</i>	<i>Iznos fiksne mjesečne naknade za opskrbu plinom, Ts_{2o, TM_i} kn</i>
TM1	1
TM2	1
TM3	2
TM4	3
TM5	4
TM6	6
TM7	10
TM8	15
TM9	20
TM10	30
TM11	40
TM12	50

Odlukom o cijeni plina po kojoj je opskrbljivač na veleprodajnom tržištu plina dužan prodavati plin opskrbljivačima u javnoj usluzi opskrbe plinom za kupce iz kategorije kućanstvo („Narodne novine“, broj 18/17) **trošak nabave plina povećan je s 0,1734 kn/kWh na 0,1809 kn/kWh, odnosno za 0,0075 kn/kWh, što predstavlja 4,3%**. To povećanje imalo bi za posljedicu povećanje prosječne cijene plina za krajnje kupce koji koriste javnu uslugu opskrbe plinom za 3% od 1. travnja 2017., s obzirom da navedena komponenta čini udio u prosječnoj cijeni plina za krajnje kupce od oko 70%.

Smanjenjem varijabilnog iznosa i zadržavanjem nepromijenjen fiksne mjesečne naknade za **opskrbu plinom** koje predlaže HERA, prosječni ukupni jedinični trošak opskrbe plinom na razini svih 34 opskrbljivača u obvezi javne usluge iznosi 0,0112 kn/kWh. Navedeno predstavlja **smanjenje prosječnog ukupnog jediničnog troška opskrbe plinom od 0,0052 kn/kWh, odnosno za 31,7%**. Ovo smanjenje utječe na smanjenje prosječne cijene plina za krajnje kupce koji koriste javnu uslugu opskrbe plinom za 2,1%, s obzirom da navedena komponenta čini udio u prosječnoj cijeni plina za krajnje kupce od oko 5%.

Odlukom o iznosu tarifnih stavki za distribuciju plina koju je HERA donijela u prosincu 2016. godine prosječni trošak distribucije plina, koji čini udio u prosječnoj cijeni plina za krajnje kupce od oko 25%, od 1. siječnja 2017. **smanjen je za 0,0027 kn/kWh**.

Konačno, potrebno je naglasiti da se za određivanje krajnja cijene opskrbe plinom u važećoj Metodologiji primjenjuje načelo gornje granice cijene. To konkretno znači da opskrbljivač u obvezi javne usluge može samostalno donijeti odluku o iznosu tarifnih stavki za javnu uslugu opskrbe plinom uz uvjet da tako doneseni iznosi nisu veći od iznosa tarifnih stavki za odgovarajuće razdoblje koje je donijela HERA-a. Takvu odluku u roku od osam dana od dana njezina donošenja opskrbljivač dostavlja HERA-i. Navedena odredba je zadržana i u Prijedlogu nove Metodologije, a njenom primjenom se opskrbljivaču u obvezi javne usluge **koji je plin nabavio na tržištu po povoljnijim uvjetima omogućava da dio ušteda prenese na svoje kupce**.

Prijedlogom nove Metodologijom donose se sljedeće izmjene u odnosu na važeću Metodologiju:

- nomotehničko i sadržajno usklađenje s odredbama Zakona o tržištu plina,
- usklađenje načina određivanja troška nabave plina s odredbama Zakona na način da se trošak nabave plina utvrđuje u iznosu utvrđenom odlukom Vlade Republike Hrvatske kojom se utvrđuje cijena plina po kojoj je opskrbljivač na veleprodajnom tržištu plina, odabran na natječaju za određivanje opskrbljivača na veleprodajnom tržištu plina provedenom sukladno odredbama Zakona o tržištu plina, dužan prodavati plin opskrbljivačima u javnoj usluzi opskrbe plinom,
- brisanje odredbi vezanih za uvećanje fiksne mjesečne naknade zbog troškova postupka ispitivanja nepropusnosti i ispravnosti plinske instalacije u svrhu izdavanja ispitnog izvještaja prema Zakonu o zapaljivim tekućinama i plinovima, s obzirom da su navedene odredbe propisane Metodologijom utvrđivanja iznosa tarifnih stavki za distribuciju plina,
- korekcija varijabilnog iznosa naknade za opskrbu plinom,
- opskrbljivaču u obvezi javne usluge omogućava se da samostalno donese odluku o iznosu tarifnih stavki za javnu uslugu opskrbe plinom uz uvjet da ti iznosi nisu veći od iznosa tarifnih stavki za odgovarajuće razdoblje koje je donijela HERA-a, te da odluku u roku od osam dana od dana njezina donošenja dostavi HERA-i, a s obzirom da se određivanje krajnja cijene opskrbe plinom u Metodologiji primjenjuje načelo gornje granice cijene,
- brisanje odredbi temeljem kojih je opskrbljivač na veleprodajnoj razini bio dužan do 1. studenoga svake godine dostavljati podatke o poslovanju HERA-i, a s obzirom da će HERA temeljem odredbi Zakona biti uključena u provedbu natječaja za odabir opskrbljivača na veleprodajnoj razini,
- u prijelazno-završnim odredbama Metodologije se omogućava da se iznimno (do određivanja opskrbljivača na veleprodajnom tržištu plina prema rezultatima natječaja) kao trošak nabave plina smatra cijena plina utvrđena Odlukom Vlade Republike Hrvatske o cijeni plina po kojoj je opskrbljivač na veleprodajnom tržištu plina (Hrvatska elektroprivreda d.d.) dužan prodavati plin opskrbljivačima u javnoj usluzi opskrbe plinom,
- za razdoblje od 1. travnja do 31. prosinca 2017. iznosi tarifnih stavki za javnu uslugu opskrbe plinom utvrđuju u Prilogu 2., dok za naredna razdoblja HERA utvrđuje iznose tarifnih stavki za javnu uslugu opskrbe plinom zasebnim odlukama.